

Հակոբ Պարոնյան

Պտոյտ մը Պօլսոյ թաղերու մէջ

Է, ԼԱ, ԼԲ

Է.
ՆԱՐԼԸ ՔԱԲՈՒ

Աղքատ թաղ մ՚է :

Ժամանակաւ քանի մը հարուստ վաճառականներ իրենց մէջ հոգաբարձութիւն մը կազմելով՝ թաղին վարժարանը կկառավարէին. իսկ մէկ-երկու տարիէ ի վեր այդ հոգաբարձութիւնը լուծուած է, եւ թաղեցին ինք իր գլխուն կկառավարէ իւր վարժարանն, որ ինչպէս յայտնի է՝ նախանձելի վիճակ մը չկրնար ունենալ, թաղային վարժարան մ՚ըլլալուն պատճառաւ :

Այս թաղին եկեղեցւոյն ժամակոչներն այնքան արթուն անձեր են, որ ուրիշ թաղերու գողերուն եթէ եկեղեցական անօթ պէտք ըլլայ՝ թաղիս եկեղեցիէն կ՚առնեն կտանին :

Թաղիս մէջ դրամով հարուստ ազգային չկայ, բայց սրտով ամենն ալ հարուստ են: Իրենց պարտաւորութիւնը կճանաչեն՝ եթէ իրենց ներկայացունես զայն, եւ ազգօգուտ ձեռնարկութիւններու համար իրենց լուման չեն մերժեր :

Թաղս ծովեզերեայ ըլլալով՝ թաղեցին լաւ լողալ գիտէ … օղիի մէջ :

Կիները աշխատասէր են եւ եթէ պատուհաններուն նայիս՝ հոս ամեն օր լաթ կը լուան. վասնզի իրենց տանը պատուհաններէն ամեն օր ճերմակեղէն կախուած են :

Օդը մեղմ է, թաղեցւոյն բնաւորութեանը պէս. իսկ երբ հարաւը փչէ եւ ծովն ալէկոծ է՝ թաղեցին ալ ծովուն հետ կկորուսնէ իւր հանդարտ բնաւորութիւնը եւ ալիքներուն պէս կկատաղի :

Այս միջոցին Նարլը քաբուցիի մը առջեւէն մի քալեր փողոցի մէջ. զքեզ կտապալէ եւ կ՚անցնի կ՚երթայ ալիքի պէս:

ԼԱ.
ՊԷՅՔՕՋ

Կեցցէ՛ Սահմանադրութիւն … :

«Արի՛ք Հայկազունք, յառաջ ընթանանք,

Սահմանադրութեան նոր բարեւ մ՚ալ տանք »:

Առաջին անգամ Պէյքօզի մէջ արտասանուեցան վերոյիշեալ խօսքերն. բայց չորս-հինգ տարի կայ, որ բարեւը կտրեցինք Պէյքօզին եւ ազգային յիմարանոցին առջեւ կու տանք Սահմանադրութեան մեր բարեւը :

Շատ նշանաւոր եղած է Պէյքօզ սահմանադրութեան տարեդարձային այն հանդէսներով, որք տեղի կ՚ունենային իւր դաշտավայրին վրայ, ուր կհաւաքուէին ազգասէր հայերն եւ իրարու բերնէն կյափշտակէին ճառերը, գինիի գաւաթներն եւ Սահմանադրութիւնը:

Բնաւ նշանաւոր եղած չէ իւր վարժարանովն, որ հեռի է աշակերտները գոհացնելէ :

Թաղային կոիւներն երբեմն յերեւան կու գան եւ քանի մը շաբաթներ պտըտելէն ետքը աներեւոյթ կ՚ըլլան, վերստին երեւնալու համար :

Թաղեցւոյն մեծ մասն անհոգ է եկեղեցւոյ եւ վարժարանի մասին. երիտասարդութիւնն երբեմն կաշխատի, որ բարեկարգութիւն մտցունէ վարժարանին եւ թաղականին մէջ. սակայն բարեկարգութիւնն առանց դրամի չըլլար, եւ մեր երիտասարդութիւնն ալ դժբախտաբար առանց դրամի կ՚ըլլայ :

Նաւավարներ եւ ձկնորսներ առատ են: Ասոնք սքանչելի գինի կխմեն եւ պատուական ալ ձուկ կ՚ուտեն գինւոյ վրայ: Նախանձ եւ ատելութիւն չկայ իրարու մէջ. ամենքը սիրով կը վարուին միմեանց հետ, եւ միշտ այսպէս սիրով մնալու համար ուխտ ըրած են, որ չխօսին թաղային խնդիրներու վրայ, որոնցմէ, կ՚ըսեն, միշտ վնասուած է իրենց բարեկամութիւնը :

Կիները տան գործերով կզբաղին. քիչով գոհ կ՚ըլլան եւ մեծ պահանջումներ չեն ըներ: Պարկեշտ եւ հաւատարիմ են, բայց կգտնուին հարկաւ այնպիսուհի ներ ալ, որք իրենց ամուսիններէն երբեմն ապտակ կ՚ուտեն՝ ընդդիմախօս գտնուելնուն համար :

Պէյքօզին օդն ալ միշտ գովեստներով կյիշուի … ընդհանրապէս ամեն թաղին օդը, որչափ ալ գէշ ըլլայ՝ միշտ այն թաղին վարժարանէն լաւ է :

ԼԲ.
ՄԱՔՐԻ ԳԻՒՂ

Այս գիւղին մէջ միշտ փափագ մը կը տեսնուի յառաջադիմութեան, բայց յառաջադիմութիւն բնաւ չտեսնուիր:

Տասը տարիէ հետէ ամեն ջանք ի գործ կդնեն իրենց վարժարանը բարեկարգելու համար, սակայն վարժարանը բարեկարգութեան երես չտեսներ: Այս օրերս վարժարանի հոգաբարձութիւնը հրաժարական տուաւ իւր պաշտօնէն, զոր ուրիշներն ստանձնել կ՚ուզեն եւ չեն յաջողիր: Վարժարանը բարեկարգելէն առաջ թաղեցւոյն սիրտը բարեկարգելու պէտք կայ :

Եկեղեցասիրութիւնն հազուագիւտ է թաղիս մէջ. ժամկոչը ուրիշ թաղերէն մարդ կը կանչէ եկեղեցւոյն :

Բնիկ գեղացին արհեստաւոր է եւ վարժարանի վերաբերեալ խօսքերուն մէջ բնաւ չխառնուիր: Կգտնուին հոս վաճառականներ, որք ուրիշ թաղերէ եկած են հոս, կա՛մ օդափոխութեան համար կամ իրենց պարտատէրներուն չերեւալու համար :

Գեղիս գլխաւոր զբօսավայրն է Սաքըզ աղաճի կոչուած զբօսավայրն, ուր սիրահարութեան դէպքեր շատ կպատահին :

Գեղիս մէջ ջուր չկայ. ուստի հոս կրնան երթալ այն ծնողներն, որք կը վախնան, թէ իրենց տղաները ջուրի մէջ կ՝ իյնան եւ կխղդուին. վասնզի խմելու իսկ ջուր չգտնուիր. երբեմն ծովուն ջուրը կխմեն … լողալ սորվելու համար ծովը մտնողները

Գիւղիս հայ տուներուն թիւը որոշ չգիտցուիր. վասնզի օրէ օր աւելնալու վրայ է, ինչպէս նաեւ ազգասէրներու թիւն, որ վայրկենէ վայրկեան պակսելու վրայ է :